

KÖZLEKEDÉSBIZTONSÁGI
SZERVEZET

TRANSPORTATION SAFETY
BUREAU

ZÁRÓJELENTÉS

2006 - 332 - 4

Légiközlekedési baleset

**Őcsény repülőtér,
2006. szeptember 14.**

**PZL-SZD30 PIRAT,
HA-4331**

A szakmai vizsgálat célja a légiközlekedési baleset és a repülőesemény okának, körülményeinek feltárása és a hasonló esetek megelőzése érdekében szükséges szakmai intézkedések kezdeményezése, valamint javaslatok megtétele. A szakmai vizsgálatnak semmilyen formában nem célja a vétkesség vagy a felelősség vizsgálata és megállapítása.

Jelen vizsgálatot

- a légiközlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvényben,
- a nemzetközi polgári repülésről Chicagóban, az 1944. évi december hó 7. napján aláírt Egyezmény függelékeinek kihirdetéséről szóló 20/1997. (X. 21.) KHVM rendelet mellékletében megjelölt 13. Annexben,
- a légi-, a vasúti és a víziközlekedési balesetek és egyéb közlekedési események szakmai vizsgálatáról szóló 2005. évi CLXXXIV. törvényben (a továbbiakban: Kbt.),
- a légiközlekedési balesetek, a repülőesemények és a légiközlekedési rendellenességek szakmai vizsgálatának szabályairól szóló 123/2005. (XII. 29.) GKM rendeletben foglaltak alapján,
- illetve a Kbt. eltérő rendelkezéseinek hiányában a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény rendelkezéseinek megfelelő alkalmazásával folytatta le a Közlekedésbiztonsági Szervezet.
- A Kbt. és a 123/2005. (XII. 29) GKM rendelet együttesen a következő uniós jogi aktusoknak való megfelelést szolgálják:
  - a) a Tanács 94/56/EK irányelve (1994. november 21.) a polgári légiközlekedési balesetek és repülőesemények vizsgálatának alapvető elveiről,
  - b) az Európai Parlament és a Tanács 2003/42/EK irányelve (2003. június 13.) a polgári repülésben előforduló események jelentéséről.)
- A Közlekedésbiztonsági Szervezet illetékessége 2006. december 31. napjáig a Kbt.-én, 2007. január 1. napjától a 278/2006. (XII. 23.) Korm. rendeleten alapul.

Fenti szabályok szerint

- A Közlekedésbiztonsági Szervezetnek a légiközlekedési balesetet és a súlyos repülőeseményt ki kell vizsgálnia.
- A Közlekedésbiztonsági Szervezet mérlegelési jogkörében eljárva kivizsgálhatja azokat a nem súlyos repülőeseményeket, illetve légiközlekedési rendellenességeket, amelyek megítélése szerint más körülmények között közlekedési balesethez vezethettek volna.
- A szakmai vizsgálat független a közlekedési baleset, illetve az egyéb közlekedési esemény kapcsán indult más közigazgatási hatósági, szabálysértési, illetve büntetőeljárástól.
- A szakmai vizsgálat során a hivatkozott jogszabályokon túlmenően az ICAO DOC 6920 Légijármű balesetek Kivizsgálási Kézikönyvben foglaltakat kell alkalmazni.
- Jelen zárójelentés kötelező erővel nem bír, ellene jogorvoslati eljárás nem kezdeményezhető.

Meghatározások és rövidítések

GKM	Gazdasági és Közlekedési Minisztérium
ICAO	Nemzetközi Polgári Repülési Szervezet International Civil Aviation Organization
KBSZ	Közlekedésbiztonsági Szervezet
Kbvt.	A légi-, vasúti és a víziközlekedési balesetek és egyéb közlekedési események szakmai vizsgálatáról szóló 2005. évi CLXXXIV. törvény
KHVM	Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium
PLH	Polgári Légiközlekedési Hatóság 2007. január 1-től
NKH PLI	Nemzeti Közlekedési Hatóság Polgári Légiközlekedési Igazgatósága 2007. július 01-től
NKH LI	Nemzeti Közlekedési Hatóság Légiközlekedési Igazgatósága
Vb	Vizsgálóbizottság

Az eset összefoglalása

Az eset kategóriája	Légiközlekedési baleset
A légi jármű gyártója	ZSLS Wroclaw, Lengyelország
típusa	PZL-SZD30 Pirat
felség- és lajstromjele	HA-4331
gyári száma	S-04.03
tulajdonosa	Őcsényi Repülőklub
üzembentartója	MRSZ
Az eset napja és időpontja (UTC)	2006. szeptember 14., 14 óra 30 perc
helye	Őcsény repülőtér É 1 km N6°19'21,5"N E18°45'51,6"
Az eset kapcsán súlyosan sérültek száma	1
A légi jármű rongálódásának mértéke	megsemmisült
Lajstromozó állam	Magyar Köztársaság
Lajstromozó hatóság	PLH
A gyártást felügyelő hatóság	lengyel hatóság
Az eset helyszíne alapján illetékes vizsgáló szervezet	KBSZ

Az eset összefoglaló áttekintése

A leszálláshoz készülő vitorlázó repülőgép pilótája a repülőteret határoló fák elkerülése érdekében terepre helyezkedett, a kiszemelt terephez közeledve fordulózásra kényszerült, fordulózás közben a gép leborult és a földnek ütközött. A légi jármű megsemmisült, pilótája súlyos sérüléseket szenvedett.

A vizsgálat adatai

A KBSZ ügyeletére az esetet 2006. szeptember 09. 16 óra 55 perc-kor az MRSZ REBISZ ügyeletese jelentette be.

A KBSZ ügyeletese

- 2006. szeptember 14-én 17 óra 04 perckor jelentette az esetet a KBSZ ügyeletés vezetőjének, majd
- 2006. szeptember 14-én 17 óra 19 perckor tájékoztatta a PLH ügyeletését.

A KBSZ főigazgatója a légiközlekedési baleset vizsgálatára 2006. szeptember 14-én vizsgálóbizottságot (továbbiakban Vb) jelölt ki, melynek

vezetője	Dr. Ordódy Márton	eseményvizsgáló
tagja	Farkas Attila	helyszínelő technikus

Jelen zárójelentés

alapjául a Vb által elkészített, a KBSZ főigazgatója által elfogadott és az észrevételek megtétele céljából – rendeletben meghatározott - érintettek számára megküldött zárójelentés-tervezet szolgált.

A zárójelentés-tervezet megküldésével egyidejűleg a KBSZ főigazgatója értesítette az érintetteket a tervezet véglegesítése előtti záró megbeszélés időpontjáról és arra meghívta az érintett személyeket, szervezeteket.

A 2007. október 09-én megtartott záró megbeszélésen az alábbi személyek vettek részt:

a Magyar Repülő Szövetség képviselőjében Oláh Attila főmunkatárs úr.

A Vb az eljárása során

- a szakmai vizsgálat céljainak ésszerű határidőn belül történő elérése érdekében az általa szükségesnek tartott vizsgálatokat elvégezte, az intézkedéseket megtette,
- szabadon megvizsgálta az esemény helyszínét, a légi járművet, annak tartozékait, illetve sérüléseit,
- az érdemi információval rendelkező személyeket meghallgatta,
- rendelkezésére bocsátottak minden lényeges információt és feljegyzést, amely a légi jármű tulajdonosának, üzemben tartójának, a repülőtér üzemben tartójának, légiforgalmi szolgáltatónak vagy a légiközlekedési hatóságnak a birtokában volt.

A szakmai vizsgálat során az érintettek (a szakszolgálati engedély kiadásával, a légi jármű légi alkalmassági vizsgálatával, a bizonyítvány kiadásával, a légi jármű gyártásával, üzemben tartásával, karbantartásával és javításával, a légiforgalmi irányítással, a repülőtér üzemben tartásával foglalkozó szervek; a légiközlekedési hatóság a szakszemélyzet stb.) együttműködtek. A vizsgáló bizottság vezetője által kijelölt részfeladatokat (szaktevékenységet) ellátták és a tényállás tisztázása érdekében hozott rendelkezéseit végrehajtották.

A vizsgáló bizottság tagjaival szemben összeférhetlenség nem merült fel, továbbá a légiközlekedési balesetet megelőzően, a légi jármű utolsó légi alkalmassági felülvizsgálatában, illetőleg az érintett szakszemélyzet utolsó szakmai minősítésében nem vettek részt.

A Vb tagjai munkájukat a Vb vezetőjének irányítása alatt végezték. A szakmai vizsgálatban részt vevő személyek az adott ügyben indított más eljárásban szakértőként nem jártak, illetve a jövőben nem járhatnak el.

1. Ténybeli információk

1.1. A repülés lefolyása

A pilóta helyi gyakorló repülést tervezett. Vontatással startolt, 400 m-en termikben oldott, majd mintegy 20 percen át a repülőtér körzetében felváltva körözött és siklott, végül alacsonyra kerülve iskolakör mentén leszálláshoz helyezkedett. A negyedik forduló előtt és magában a fordulóban 3-3,5 m/s erősségű merülésbe került. Miután beállt a leszálló irányra látta, hogy a repülőtér és a közte lévő akadályok (fák, épületek) fölött nem tud átsiklani, ezért megfordult és úgy tervezte, hogy É-i irányban a kukoricára száll. Mivel észrevette, hogy Ny-i irányban van egy növényzetmentes sáv, amely tarlónak látszott, ezért úgy gondolta, hogy inkább ott száll le. Kifordult a kiszemelt terület irányába és féklapot nyitva megkezdte a leszállást, azonban a teljesen nyitott féklap ellenére nem merült olyan gyorsan, mint ahogy számította. A kiválasztott terep végén egy árok volt bokrokkal, fákkal szegélyezve és a pilóta úgy vélte, hogy éppen ott fog földet érni. Ezt elkerülendő, úgy döntött, hogy mégis - az előzőleg tervezettek szerint - a kukoricára száll, ezért jobb fordulóba kezdett, azonban a féklapot nem csukta vissza, így a fordulóból 30-40 m magasságban leborult és a földnek ütközött.

Nem vesztette el az eszméletét, kikötötte magát, kimászott a kabinból, telefonált a repülőtérre és várta a mentőket, akik gyorsan megérkeztek, mivel egy közeli házból szemtanúk értesítették őket.

A kórházban derült ki, hogy a bal lábszár nyílt törésén kívül a pilóta jobb lábán a sarokcsont eltört és egy gerinccsigolyája megrepedt.

1.2. Személyi sérülések

Sérülések	Személyzet	Egyéb személyek
Halálos	-	-
Súlyos	1	-
Kisebb/semmilyen	-	-

1.3. A légi jármű sérülése

A légi jármű fő roncsolódásai:

- az orr-rész összeroncsolódott,
- a bal szárnyvég-csutka hátrafelé letört,
- a jobb szárnyvég-csutka kiszakadt, a főtartó eltörött,
- a törzs a centroplánról leszakadt.

A fenti roncsolódásokat további, kevésbé súlyos rongálódások sora egészíti ki.

A roncs állapota alapján a Vb a légi járművet a „megsemmisült” kifejezéssel illeti.

1.4. Egyéb kár

A gép magas, aratásra váró kukoricásba csapódott be. A becsapódás, a mentés és a roncs elszállítása a növényzet jelentős részének letarolásával járt. Az ültetvény tulajdonosa kárigényt nem jelentett be.

1.5. A személyzet adatai

A légitársaság parancsnoka

Kora: 59 éves

Szakszolgálati engedélye érvényessége

Szakmai: 2006. december 15.

Egészségügyi: 2007. április 22.

Képesítései: vitorlázó pilóta

Jogosításai: vitorlázó oktató

Repült ideje/felszállások száma

Összesen: 470 óra/1500 felszállás

Utolsó 12 hónapban: 29 óra/103 felszállás

Utolsó harminc napban 2 óra 15 perc/29 felszállás

Az érintett típuson

Összesen: 119 óra/142 felszállás

Utolsó 12 hónapban 1 óra 19 perc/3 felszállás

Utolsó harminc napban: 0/0

1.6. A légitársaság adatai

	repült idő	leszállások száma
Gyártás óta	3273 óra 39 perc	2817
Utolsó nagyjavítás óta	1536 óra 8 perc	1371
Utolsó karbantartás óta	25 óra 11 perc	47

A légitársaság a baleset előtt légialkalmas volt. A légitársaság adatai az esemény lefolyására nem voltak hatással, ezért részletezésük nem szükséges.

1.7. Meteorológiai adatok

Szél DK 150°, 1-3 m/s

Felhőzet 0 – 1/ okta

Látás 10 km felett

A feladat végrehajtására a késő délutáni órákban, tehát gyengülő termikus viszonyok között került sor, mely azonban - a pilóta tapasztalataiból kikövetkeztethetően - a repülést még jelentősen befolyásolhatta.

1.8. Navigációs berendezések.

A navigációs berendezések az esemény lefolyására nem voltak hatással, ezért részletezésük nem szükséges.

1.9. Összeköttetés

A kommunikációs berendezések az esemény lefolyására nem voltak hatással, ezért részletezésük nem szükséges.

1.10. Repülőtéri adatok

A repülőtér paraméterei az esemény bekövetkezésére nem voltak hatással, ezért részletezésük nem szükséges.

1.11. Légijármű adatrögzítők

A légijárművön adatrögzítő nem volt, az az érintett légijármű típusra és feladathoz nincs is előírva.

1.12. A roncsra és a becsapódásra vonatkozó adatok

Meredek becsapódásra utaltak az alábbi körülmények.

- a roncs nem szóródott szét, hanem egyben maradt,
- a növényzet letarolása kizárólag a roncs alatt volt megfigyelhető.

A helyszíni vizsgálat során a becsapódást megelőző meghibásodásra nem lehetett következtetni.

1.13. Az orvosi vizsgálatok adatai

A légijármű pilótája a feladat megkezdése előtt érvényes orvosi alkalmassággal rendelkezett. A pilóta repülés előtti és közbeni pszichofizikai állapotáról adatok nem állnak rendelkezésre.

Igazságügyi-orvosszakértői vizsgálat

Igazságügyi-orvosszakértői vizsgálatra nem került sor.

1.14. Tűz

Az eset kapcsán tűz nem keletkezett.

1.15. A túlélés lehetősége

Az eset során életveszély nem alakult ki.

A mentőegységek értesítése rendben megtörtént, a mentés nem szenvedett késedelmet.

1.16. Próbák és kísérletek

A vizsgálat során próbákat és kísérleteket a Vb nem folytatott le, a véleményalkotáshoz erre nem volt szükség.

1.17. A szervezetek jellemzése

Az érintett szervezetek jellemzői az eset bekövetkezésére nem voltak hatással, ezért azok elemzése nem történt meg.

1.18. Kiegészítő adatok

A Vb a fenti tényadatokon kívül következtetések levonása és biztonsági ajánlások megtétele szempontjából egyéb körülményt nem tart lényegesnek, ezért további adatokat nem kíván ismertetni.

1.19. Hasznos vagy hatékony kivizsgálási módszerek

A kivizsgálás során újabb módszerek alkalmazása nem volt szükséges.

2. Elemzés

A vizsgált feladatot a vonatkozó szabályzat „helyi gyakorló termik, illetve teljesítményrepülés”-ként határozza meg¹. E repülési fajta során ugyanezen szabályzat ugyanezen pontja feltételként szabja meg, hogy „a repülőgépvezetők ... csak úgy és annyira távolodjanak el az indulási repülőterüktől, hogy bármilyen okból, a napszak bármely időpontjában képesek legyenek az iskolakörre besorolni és a repülőtéren a leszállójelnél leszállni.”

A pilóta légijárművével 30-40 méter magasságban fordulót kezdett és abból leborulva ütközött a földnek. A Vb a meredek, nem teljesen orrirányú becsapódásból aszimmetrikus átesést, azaz kezdődő dugóhúzó létrejöttét valószínűsíti.

A pilóta a fent idézett feltétel betarthatósága tekintetében nem rendelkezett elegendő tartalék magassággal. Az a váratlan merülés, mely a negyedik fordulóban lepte meg a pilótát és a repülőtéren történő leszállást megghiúsította, önmagában nem okozott volna balesetet; növényzetre szállni nem tiltott manőver és nem is jár feltétlenül a légijármű károsodásával. A baleset bekövetkeztében alapvető szerepet az a körülmény játszott, hogy a pilóta kisebb sebességgel repült annál, mint amit az adott légijármű légiüzemeltetése fordulóban, nyitott féklappal, termikes időben megkövetel. A baleset bekövetkeztéhez hozzájárult a pilóta bizonytalankodása, aki az utolsó pillanatban változtatott korábbi elhatározásán.

3. Következtetések

A pilóta nem ügyelt arra, hogy a leszállás helyes kiszámításához² a szükséges magasság- és sebességtartalékkal rendelkezzen.

4. Biztonsági ajánlások

A vonatkozó szabályok betartásával az ilyen esetek elkerülhetők, ezért biztonsági ajánlás kiadására nincs szükség.

Budapest, 2008. március 10.

Dr. Ordódy Márton
Vb vezetője

Farkas Attila
Vb tagja

¹ Vonatkozó szabályzat: Utasítás a vitorlázórepülések végrehajtására, X. fejezet (2) bekezdés a. pontja. A szabályzatot készítette: MRSZ, 1992, jóváhagyta: PLH, L.1/610/1993 számon.

² Kiszámítás: Fenti szabályzat IV. fejezet (11) bekezdés